

Benskörhet. Vården av bensköra patienter är kraftigt eftersatt, trots att Sverige är ett av de länder i världen där frakturer kopplade till benskörhet är vanligast.

Vården av bensköra är i fritt fall

Benskörhet, osteoporos, är en av våra vanligaste folksjukdomar. Den är en av de diagnoser som belastar vården absolut tyngst och kostar samhället 13 miljarder per år. Med några få undantag – bland annat här i Göteborg – brister det kraftigt i omhändertagandet av patientgruppen i Sverige. Nu krävs ett ökat fokus på sjukdomen, skriver representanter från läkarkåren och 1,6 miljonerklubben.

Frakturer i samband med osteoporos är en av de stora folksjukdomarna i Sverige. Omkring 70 000 benbrott per år beror på osteoporos. Svenskar med osteoporos har den högsta risken i världen att få en fraktur i bland annat höft och kotor. Varannan kvinna och var fjärde man över 50 år drabbas. Till skillnad från de flesta andra folksjukdomarna är osteoporos gravt underdiagnostiserat och underbehandlat.

Endast cirka 17 procent av kvinnor som haft fraktur behandlas med läkemedel ett år efter sitt benbrott, i de sämsta landstingen så få som sju procent. Inget landsting kommer i närheten av de minst 30 procent som Socialstyrelsen menar borde få behandling. Vetenskapliga studier pekar på att över 60 procent av dessa patienter borde utredas och/eller behandlas.

500 000 vårddygn

Antalet vårddygn, det vill säga dygn där en patient vårdas på sjukhus, är ett vanligt mått på hur vårdtungan en sjukdom eller ett tillstånd är. Av alla diagnoser är det endast stroke som står för fler vårddygn än osteoporos i Sverige – 500 000 vårddygn

Debattörerna:

Alexandra Charles ordförande i 1,6 miljonerklubben

Mattias Lorentzon professor och överläkare i geriatrik, Sahlgrenska universitetssjukhuset

Karin Ehnбом-Palmquist styrelseledamot Kvinnor och Hälsa

Björn Rosengren ordf Svenska osteoporosällskapet, bitr överläkare i ortopedi, Skånes universitetssjukhus

Helena Salminen lektor i allmänmedicin KI

Märit Wallander medicine doktor, ST-läkare, osteoporosmottagningen, Karolinska Universitetssjukhuset

Andreas Kindmark docent och endokrinolog, Akademiska sjukhuset i Uppsala
Kristian Axelsson leg läkare, ortopedkliniken, Skaraborgs sjukhus, Skövde

åriligen handlar om osteoporosfrakturer. Kostnaden för osteoporosrelaterad vård beräknas till sammanlagt runt 13 miljarder kronor.

På grund av den enorma omfattningen av alla osteoporosfrakturer i Sverige har Socialstyrelsen utarbetat riktlinjer som säger att tillståndet ska ges hög prioritet. Men på många håll i landet sker ingen förbättring för patienterna. I Göteborg har vi de senaste åren fått till satsningar på bland annat så kallad sekundärprevention och är på rätt väg, men även här har vi lång väg kvar till en optimal osteoporosvård.

Hälften följs inte upp

En nyligen genomförd TNS Sifo-undersökning bland 478 osteoporospatienter visar att nästan hälften av patienterna (48 procent) inte följs upp på initiativ av vården efter det att de behandlats för en fraktur. Detta trots att förebyggande läkemedelsbehandling tillsammans med andra preventiva åtgärder är helt avgörande för att komma tillrätta med onödiga och kostsamma frakturer på grund av benskörhet.

Ytterligare en skrämmande aspekt kring vården av bensköra som kommer fram i undersökningen är att var tredje patient har brutit sig två eller tre gånger innan de fått sin diagnos, nästan var tionde fyra eller fem gånger.

Enligt TNS Sifo-undersökningen tar drygt hälften (55 procent) av patienterna inte receptbelagt läkemedel mot sin osteoporos. De främsta orsakerna är att man enbart blivit rekommenderad tillskott av kalcium och/eller D-vitamin, eller att läkaren

bedömde att man inte behövde ett receptbelagt läkemedel.

Här brister vården på många håll även i kunskaper. Osteoporos orsakas mycket sällan av kalcium-

eller D-vitaminbrist. Därför är det, med mycket få undantag, inte motiverat att ge patienterna tillskott av kalcium- eller D-vitamin som enda behandling vid osteoporos. Det krävs effektiva läkemedel för att stärka skelettet och bromsa

nedbrytningen och vi måste komma tillrätta med underförskrivningen.

Skrämmande

Sammanfattningsvis, undersökningen visar med all önskvärd tydlighet hur eftersatt vården av bensköra patienter är i Sverige, trots att Sverige är ett av de länder i världen där frakturer relaterade till benskörhet är vanligast. Men det mest skrämmande i sammanhanget är att vi egentligen redan visste detta, och har vetat så länge.

I Göteborg, Uppsala och på ett fåtal andra platser har satsningar som nu börjat bära frukt visserligen gjorts, och dessa skulle kunna fungera som goda exempel för andra, men i de allra flesta regioner i landet händer i princip ingenting inom området. Det måste därför bli en ändring *nu*. Satsningar på uppföljning av patienter måste till, förebyggande behandling till patienter som brutit sig måste få genomslag i vården och kunskapen om benskörhet måste öka.

Det är nu upp till våra beslutsfattare att visa att de tar bensköras liv och hälsa på allvar. ■

Arkivbild: JONAS LINDKVIST

STORA BRISTER. Det mest skrämmande är att vi egentligen redan vetat om de stora bristerna i den svenska vården av bensköra patienter – och har vetat så länge, skriver debattörerna.

Kostnaden för osteoporosrelaterad vård beräknas till sammanlagt runt 13 miljarder kronor

Högerpopulister och V lever i samma slutna värld

Om Malin Björk (V) inte vill handla på de progressiva villkor som Ceta garanterar med Kanada, är frågan: vill hon ha någon internationell handel överhuvudtaget? skriver Cecilia Wikström (L).

Slutreplik

Ceta-avtalet, 18/10, 20/10

För Malin Björk (V) verkar demokrati innebära att de som skriker högst ska ha mest inflytande i samhället. I verkligheten är majoriteten av EU:s invånare, Sveriges fackförbund och Svenskt Näringsliv för handelsavtalet Ceta. 27 av 28

länders handelsministrar har skrivit under avtalet. Fack och andra intresseorganisationer har bjudits in till förhandlingsborden under processens gång.

Avtalet är det mest moderna och bästa hittills. Det ingås med Kanada, en av världens största demokratier, med samma respekt för sociala och ekonomiska

standarder som i EU. Möjligheten att stämna stater som Björk pekar på, kan vara problematiskt. Därför har man slopat den möjligheten och i stället inrättat vad Björk kallar "storförretagsdomstolar". Dessa garanterar en mer transparent process än tidigare och behövs för att länder skulle kunna expropriera egendom som utländska bolag investerat i, utan att riskera några påföljder, om en sådan domstol inte finns.

Vad gäller hot mot "mög-

ligheterna att lagstifta om åtgärder för bättre klimat, miljö- och arbetsrätt", Björk: läs den oberoende utvärderingen av Kommerskollegium. Nettoeffekten av Ceta inom områden som hälsa, miljö och djurskydd bedöms bli positiva, samtidigt som arbetsrätten och utrymmet

Ceta-avtalet är det mest moderna och bästa hittills

för svenska regleringar inte kommer att förändras alls.

Att man ofta överskattar effekterna av frihandelsavtal är lögn. Tvärtom underskattade den oberoende konsekvensutredning som behandlade Sveriges med-

lemskap i EU de positiva ekonomiska effekterna som medlemskapet kom att innebära.

Vänstern och högerpopulisterna lever i en statisk och merkantilistisk värld, där världshandeln är en kaka som ska fördelas enligt den regel man själv stämplat som "rättvis". Jag vill ha en öppen värld. Detta skapar förutsättningar för ökade kulturella och ekonomiska utbyten. Om Malin Björk inte vill handla på de progressiva villkor som Ceta garanterar med Kanada, en av världens största demokratier, är frågan: vill hon ha någon internationell handel överhuvudtaget?

Cecilia Wikström (L)
Europaparlamentariker

Läs mer debatt!

Betygskrav. Universitets- och högskolerådet, UHR, vill höja betygskraven för elever som läser IB-programmet. Orimliga krav kommer att ställas på eleverna. Förslaget gör det även svårare att komma in på högskolor och universitet runt om i Sverige. Detta får inte ske, skriver IB-lev **Isabelle Chanitra Bylund.**

gp.se/nyheter/debatt